

Teràpies complementàries i alternatives

L'anàlisi de les denominades **medicines o teràpies alternatives** s'enfronta sempre a un problema de concepte derivat de les diverses tipologies, procediments i concepcions que s'engloben sota aquesta denominació o la de *medicines no convencionals*, *teràpies naturals*, *medicina natural*, *medicina holística*, etc. L'element comú que les caracteritza és que estan al marge de les regulacions i dels coneixements científics aplicats a la medicina convencional, que estan emparats per les administracions públiques.

Teràpies complementàries i alternatives és el terme més usat en l'àmbit internacional. Actualment, els organismes i col·lectius implicats estan treballant per arribar a un consens en la classificació, la denominació i la definició de cada disciplina.

Es consideren teràpies *complementàries* les que complementen el tractament convencional i *alternatives* les que ofereixen un diagnòstic o una teràpia alternatiu a la medicina convencional.

Les teràpies alternatives són utilitzades, cada vegada més sovint, de forma regular o ocasional, per un elevat nombre de població i, en conseqüència, el nombre de terapeutes que les practiquen ha experimentat un increment.

Des de fa aproximadament quinze anys, els organismes oficials, professionals i científics han promogut l'avaluació d'aquestes teràpies amb mètodes objectius d'evidència científica. La llista del que es considera medicina complementària o alternativa canvia constantment ja que, un cop es comprova científicament que una teràpia alternativa és eficaç i innòcua, s'incorpora al tractament convencional de la salut i deixa de ser alternativa.

Hem fet una selecció dels termes relacionats amb aquestes teràpies a partir del buidatge de pàgines web i d'estudis elaborats per col·legis oficials de professionals de l'àmbit sanitari (medicina, infermeria, fisioteràpia, psicologia, terapeutes, etc.), i d'informes presentats per organismes internacionals com l'OMS, el Centre Nacional de Medicina Complementària i Alternativa (NCCCAM) dels EUA, el grup Cochrane Collaboration, etc.

La selecció dels termes no pretén ser exhaustiva ni respon a cap organització conceptual prèviament definida. Hem inclòs els termes seleccionats a la taula següent, després de fer-ne la comprovació terminològica al Cercaterm, el servei de consultes terminològiques en línia del TERMCAT, i n'hem consignat els noms en

català i les denominacions equivalents en espanyol, francès i anglès, així com la definició corresponent.

El fet que aquesta terminologia provingui de fonts documentals diferents explica la presència de termes catalans normatius (els que es documenten al [Diccionari de la llengua catalana](#) de l'Institut d'Estudis Catalans), senyalats amb un asterisc (*), o de termes normalitzats pel Consell Supervisor del TERMCAT (els que es documenten a la [Neoloteca](#) o al [Cercaterm](#) amb font «Neoloteca»), senyalats amb dos asteriscs (**), al costat d'altres termes que encara no han estat estudiats en profunditat des del punt de vista lingüístic.

Denominacions	Definició
<p>acupuntura, n f * es acupuntura fr acupuncture en acupuncture</p>	<p>Pràctica de la medicina tradicional xinesa basada en la introducció d'agulles en determinats punts del cos humà, per alleujar el dolor o amb altres finalitats terapèutiques.</p> <p><i>DIEC</i>: Inserció d'agulles en els teixits vius, usada com a remei.</p>
<p>apiteràpia, n f es apiterapia fr apithérapie en apiotherapy en apitherapy</p>	<p>Ús terapèutic del verí de les abelles.</p>
<p>aromateràpia, n f ** es aromaterapia es aromatoterapia fr aromathérapie en aromatherapy</p>	<p>Mètode terapèutic basat en les propietats aromàtiques de certs olis essencials extrets d'arbres i plantes, destinat a pal·liar afeccions de tipus físic o emocional.</p>
<p>autohemoteràpia, n f sin. teràpia autohemàtica, n f es autohemoterapia es terapia autohemática fr autohémothérapie fr thérapie autohémique en autohaemic therapy en autohemic therapy</p>	<p>Homeoteràpia derivada de la isopatia i de l'homotoxicologia consistent en la injecció intravenosa o l'administració oral de sang dinamitzada del mateix pacient.</p>

<p>arterràpia, n f ** es arte terapia es arteterapia fr art thérapie en art therapy</p>	<p>Mètode terapèutic basat en l'expressió artística, especialment a través de les arts visuals, destinat a millorar l'estat psíquic i emocional del pacient.</p>
<p>ayurveda, n f es ayurveda fr ayurveda fr ayurvéda en Ayurveda</p>	<p>Sistema tradicional de la medicina hindú basat en l'homeopatia i la naturopatia.</p>
<p>balneoteràpia, n f * es balneoterapia en balneotherapy</p>	<p>Mètode de tractament, local o general, de certes malalties mitjançant les aigües i els banys medicinals, la sorra, el fang, el sol, el vapor d'aigua i algunes de les radiacions de l'espectre lumínic.</p>
<p>canoteràpia, n f es canoterapia fr canithérapie fr canothérapie en dogotherapy</p>	<p>Mètode terapèutic en què s'utilitza el contacte amb els gossos com a mitjà per a la rehabilitació de persones discapacitades i per a la millora de certes malalties.</p>
<p>cinesiologia, n f es kinesiología fr cinésiologie en kinesiology</p>	<p>Disciplina dedicada a l'estudi de la comunicació a través del moviment corporal.</p>
<p>cinesionomia, n f es kinesionomía fr kinésionomie en kinesionomy</p>	<p>Ciència que es basa en allò que les persones expressen i revelen en els seus moviments i en la seva manera de ser, segons les limitacions derivades de la seva malaltia.</p>
<p>crenoteràpia, n f es crenoterapia en crenotherapy</p>	<p>Mètode terapèutic basat en l'aplicació externa o l'administració interna de les aigües mineromedicinals.</p>
<p>cromofototeràpia, n f sin. cromoteràpia, n f es cromoterapia fr chromothérapie en chromotherapy</p>	<p>Ús terapèutic de la llum de color.</p>

<p>cromoteràpia, n f es cromoterapia fr chromothérapie en chromotherapy</p>	<p>Ús terapèutic de les matèries colorants.</p>
<p>delfinoteràpia, n f ** es delfinoterapia fr delphinothérapie en dolphin therapy</p>	<p>Mètode terapèutic basat en la interacció del pacient amb dofins, destinat al tractament de determinades afeccions psicològiques, especialment de l'autisme.</p>
<p>diafreoteràpia, n f es diafreoterapia</p>	<p>Mètode terapèutic basat en la restauració de les funcions fisiològiques del cos per mitjà de la reducció de les contraccions musculars no desitjades.</p>
<p>digitipuntura, n f es digitopuntura en pressure acupuncture</p>	<p>Sistema d'acupuntura que consisteix a aplicar una pressió, per exemple amb els dits, a certs punts corporals.</p>
<p>equitació terapèutica, n f ** es equitación terapéutica es monta terapéutica fr équitation thérapeutique en therapeutic equitation en therapeutic riding</p>	<p>Mètode terapèutic basat en la pràctica de muntar a cavall, destinat a l'atenuació de determinades discapacitats o de problemes de conducta o d'inserció social.</p>
<p>espagíria, n f sin. teràpia espagírica, n f es espagiria es terapia espagírica fr spagyrie fr spagythérapie fr thérapie spagyrique en spagyric therapy en spagyrics</p>	<p>Sistema terapèutic d'origen alquímic que té una concepció holística de l'ésser humà i que es caracteritza per seguir un mètode de preparació dels medicaments consistent a separar els components de les matèries primeres i després tornar-los a reunir per mitjà de diversos procediments, amb l'objectiu d'intensificar i ampliar els seus poders curatius, i per la prescripció de medicaments segons la correspondència cosmològica amb els òrgans que es volen tractar.</p> <p>Nota: 1. Sistema descrit per Paracels a l'obra <i>Paragranum</i> i per J. R. Glauber a la <i>Pharmacopeia Spagyrica</i>.</p>
<p>fangoteràpia, n f ** es fangoterapia fr fangothérapie en fangoththerapy</p>	<p>Mètode terapèutic basat en l'aplicació tòpica de fang, destinat a l'alleujament del dolor i al tractament d'afeccions reumàtiques i de la pell.</p>

<p>fitoteràpia, n f * es fitoterapia <i>fr</i> phytothérapie en herbal medicine en herbal therapy en phytomedicine en phytotherapy</p>	<p>Branca de la medicina que empra les plantes amb propietats terapèutiques per a guarir determinades afeccions.</p>
<p>gemmoteràpia, n f es gemoterapia es yemoterapia <i>fr</i> gemmothérapie en gemmotherapy</p>	<p>Mètode terapèutic basat en la utilització de macerats compostos de glicerina, gemmes i altres teixits vegetals tendres que es fa servir per a promoure el drenatge de toxines i fluïxos acumulats a l'organisme.</p>
<p>hidroteràpia, n f * es hidroterapia <i>fr</i> hydrothérapie en hydrotherapy</p>	<p>Tractament de certes malalties per l'aplicació de l'aigua sobre el cos.</p>
<p>hipoteràpia, n f ** es equinoterapia es hipoterapia <i>fr</i> hippothérapie en hippotherapy</p>	<p>Mètode terapèutic en què s'utilitza el moviment del cavall al pas com a mitjà per a millorar l'estat de persones amb discapacitats o amb problemes de conducta o d'inserció social.</p>
<p>homeopatia, n f es homeopatía <i>fr</i> homéopathie en homeopathy en homoeopathy</p>	<p>Mètode terapèutic consistent a tractar les malalties mitjançant l'administració de medicaments seguint el principi de la similitud.</p>
<p>instintoteràpia, n f es instintoterapia <i>fr</i> instinctothérapie</p>	<p>Branca de la terapèutica preventiva basada en el fet de menjar aliments crus i en la qual l'instint a l'hora de triar els menjars és primordial.</p>
<p>iridologia, n f es iridología <i>fr</i> iridologie en iridology</p>	<p>Ciència especialitzada en les relacions entre les malalties i la forma, el color i altres característiques individuals de l'iris.</p>

<p> isopatia, n f sin. isoteràpia, n f es isopatía es isoterapia fr isopathie fr isothérapie en isopathy en isotherapy </p>	<p>Mètode terapèutic basat en el tractament d'una malaltia per mitjà de l'agent causal o per mitjà de productes de la manifestació de la mateixa malaltia.</p> <p>Nota: La locució llatina <i>aequalia aequalibus curantur</i>, la traducció de la qual és «els iguals es curen amb els iguals», expressa el principi en què es basa la isopatia.</p>
<p> litoteràpia, n f es litoterapia fr lithothérapie en lithotherapy </p>	<p>Mètode terapèutic consistent en l'administració de gemmes precioses o semiprecioses en forma de solucions bevibles i en dinamitzacions baixes, generalment una 8DH, utilitzat per a eliminar l'acumulació de quelants en les vies metabòliques, els quals es consideren l'origen de diversos trastorns.</p>
<p> magnetoteràpia, n f es magnetoterapia fr magnétothérapie en magnetic therapy </p>	<p>Tractament de les malalties per mitjà del magnetisme o dels imants.</p>
<p> massoteràpia, n f ** es masoterapia fr massothérapie en massage therapy en massotherapy </p>	<p>Mètode terapèutic basat en el massatge, destinat a alleujar el dolor i el cansament, i a millorar la circulació sanguínia, el funcionament dels òrgans vitals i el benestar psíquic del pacient.</p> <p>Tractament de malalties mitjançant el massatge.</p>
<p> mesoteràpia, n f </p>	<p>Tècnica que consisteix a subministrar petites dosis de preparats homeopàtics mitjançant infiltracions intradèrmiques, subcutànies o hipodèrmiques.</p>
<p> musicoteràpia, n f * es musicoterapia fr musicothérapie en music therapy </p>	<p>Utilització de la música com a tractament per a certes neurosis.</p>
<p> naturisme, n m * sin. naturopatia, n f fr naturopathie fr naturothérapie en naturopathy </p>	<p>Doctrina segons la qual la naturalesa mateixa i els seus productes guaririen totes les malalties.</p>

<p>oligoteràpia, n f es oligoterapia <i>fr</i> oligothérapie <i>en</i> oligoelement therapy <i>en</i> oligotherapy</p>	<p>Mètode terapèutic que utilitza l'activitat catalitzadora dels oligoelements per a corregir disfuncions orgàniques.</p>
<p>opoteràpia, n f * / ** es opoterapia <i>fr</i> opothérapie <i>en</i> opotherapy</p>	<p>Mètode terapèutic consistent a tractar un òrgan malalt mitjançant un remei opoteràpic.</p> <p><i>DIEC</i>: Teràpia a base de sucus o extrets de teixits o d'òrgans animals, en especial de glàndules endocrines.</p>
<p>organoteràpia, n f es organoterapia <i>fr</i> organothérapie <i>en</i> organotherapy</p>	<p>Mètode terapèutic consistent a tractar un òrgan malalt mitjançant un remei organoteràpic.</p> <p>Nota: Es considera que és una homeoteràpia i s'utilitza especialment a França i als països de la seva influència, així com a Alemanya.</p>
<p>pressoteràpia, n f ** es presoterapia <i>fr</i> pressothérapie <i>en</i> pressotherapy <i>en</i> pressure therapy</p>	<p>Mètode terapèutic basat en els efectes benèfics de la pressió exercida sobre determinades parts del cos, ja sigui de forma manual o bé amb un aparell, gràcies a la millora de la circulació sanguínia i limfàtica.</p>
<p>quiropuntura, n f <i>sin.</i> quiropuntura, n f es manopuntura <i>en</i> hand acupuncture</p>	<p>Mètode d'acupuntura en què les agulles es claven a les mans.</p>
<p>quiopràctica, n f * / ** es quiopràctica <i>fr</i> chiropratique <i>fr</i> chiropraxie <i>en</i> chiropractic <i>en</i> chiropraxis</p>	<p>Mètode empíric de tractament de diverses afeccions consistent en manipulacions i pressions fetes amb les mans.</p>
<p>reflexologia podal, n f <i>sin.</i> reflexoteràpia podal, n f es reflexología plantar es reflexología podal <i>fr</i> réflexologie plantaire <i>en</i> plantar reflexology</p>	<p>Reflexologia aplicada a la planta dels peus.</p>

<p>reflexoteràpia, n f es reflexoterapia <i>fr réflexologie</i> <i>fr réflexothérapie</i> en reflex therapy en reflexology en reflexotherapy</p>	<p>Tractament de certes malalties per mitjà de massatges practicats en determinats punts dels peus o de les mans amb la finalitat d'estimular capacitats curatives de l'organisme.</p>
<p>reiki, n m es reiki <i>fr reiki</i> en reiki</p>	<p>Tradició curativa d'origen oriental, la finalitat de la qual és reequilibrar els sistemes d'energia complexos que componen el cos i que s'han desequilibrat.</p>
<p>risoteràpia, n f ** es risoterapia <i>fr gélothérapie</i> <i>fr rigolothérapie</i> en laughter therapy</p>	<p>Mètode terapèutic basat en els efectes benèfics de riure, destinat a millorar l'estat psíquic i emocional d'un pacient.</p>
<p>shiatsu, n m es shiatsu <i>fr shiatsu</i> en shiatsu</p>	<p>Pràctica terapèutica d'origen japonès semblant a l'acupuntura que es basa en la pressió aplicada en diversos punts del cos amb els dits o les mans.</p>
<p>shiatsu aquàtic, n m es shiatsu acuático <i>fr shiatsu aquatique</i> en aquatic shiatsu</p>	<p>Modalitat de shiatsu que es practica dins l'aigua calenta, a una temperatura aproximada de 35°.</p>
<p>succió amb ventoses, n f es succión con ventosas <i>fr application de ventouses</i> <i>fr pose de ventouses</i> en cupping</p>	<p>Tècnica terapèutica que consisteix a aplicar ventoses sobre la pell per tal d'obtenir un efecte de succió.</p>
<p>talassoteràpia, n f es talasoterapia <i>fr thalasso thérapie</i> en thalassotherapy</p>	<p>Tractament de les malalties pels banys de mar o clima marí.</p>
<p>teràpia de l'aura, n f sin. aurateràpia, n f es auraterapia <i>fr aurathérapie</i></p>	<p>Pràctica terapèutica hindú basada en la teoria orientalista dels tres ulls energètics i en la cristiana del Pare, Fill i Esperit Sant, que estudia l'aura per determinar una malaltia.</p>

<p>teràpia holística, n f es holoterapia es terapia holística fr holotherapie en holistic therapy</p>	<p>Teràpia d'aprimament basada en l'holisme.</p>
<p>teràpia floral, n f ** es terapia floral fr thérapie florale en flower essence therapy en flower therapy</p>	<p>Mètode terapèutic basat en les propietats benèfiques de certes essències florals, destinat a reequilibrar estats mentals negatius i a aconseguir la superació de conflictes psíquics que es considera que són l'origen de determinades malalties.</p> <p>Nota: La teràpia floral va néixer a partir de les recerques del metge anglès Edward Bach.</p>
<p>termalisme, n m * / ** es termalismo fr thermalisme en thermalism</p>	<p>Conjunt de serveis mèdics, assistencials i hotelers destinats a la utilització terapèutica de les aigües termals.</p>
<p>ultrasonoteràpia, n f es ultrasonoterapia fr ultrasonothérapie en ultrasonotherapy</p>	<p>Teràpia basada en l'ús dels ultrasons que s'utilitza sobretot en les afeccions de l'aparell locomotor.</p>
<p>vegetoteràpia, n f es vegetoterapia fr végétothérapie</p>	<p>Tècnica que té com a finalitat fer desaparèixer les inhibicions, particularment les sexuals, mitjançant la manipulació dels músculs i la interpretació de les actituds corporals.</p>
<p>xocoteràpia, n f es chocoterapia fr chocothérapie en chocolate therapy en chocotherapy</p>	<p>Mètode terapèutic basat en l'aplicació de xocolata damunt del cos.</p>
<p>zooteràpia, n f ** es zooterapia fr zoothérapie en animal therapy en zootherapy</p>	<p>Mètode terapèutic basat en la interacció del pacient amb animals, destinat al tractament de determinades afeccions físiques o psíquiques.</p>

Fonats:

- [Estudi sobre les teràpies naturals: especificitats i aportacions en relació amb la salut i el benestar comunitari.](#) Federació de Professionals de Teràpies Naturals de Catalunya (Barcelona, abril 2010).
- Informe [Análisis de situación de las terapias naturales.](#) Direcció General d'Ordenació Professional, Cohesió del Sistema Nacional de Salut i Alta Inspecció (Madrid, 2008).

- TERMCAT, CENTRE DE TERMINOLOGIA. *Cercaterm* [en línia]. Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2011.
<<http://www.termcat.cat/ca/Cercaterm>>
- TERMCAT, CENTRE DE TERMINOLOGIA. *Neoloteca* [en línia]. Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2011.
<<http://www.termcat.cat/ca/Neoloteca>>
- CABRÉ i PLAYÀ, Xavier. *Diccionari d'homeopatia* [en línia]. Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, cop. 2010.
<http://www.termcat.cat/ca/Diccionaris_En_Linia/115/>
- IINSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Diccionari de la llengua catalana* [en línia]. 2a ed. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2011.
< <http://dlc.iec.cat/>>
- *Diccionari enciclopèdic de medicina* [en línia]. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, cop. 1997-2010.
<<http://www.medic.cat/>>

Comentari lingüístic elaborat per la Secció de Planificació Lingüística del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.